

Crna Gora
DRŽAVNA REVIZORSKA INSTITUCIJA

DRI broj: 40116/19-042-82/1
Podgorica, 18 januar 2019. godine

**ZBIRNI IZVJEŠTAJ
O REVIZIJI GODIŠNJIH FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA
POLITIČKIH SUBJEKATA ZA 2017. GODINU**

Podgorica, januar 2019. godine

S A D R Ž A J

I ZAKLJUČNE KONSTATACIJE I PREPORUKE	3
II OPŠTI PODACI	9
1. Pravni osnov.....	9
2. Subjekti revizije	9
3. Finansijsko poslovanje političkih subjekata	10
4.1. Kriterijumi za reviziju pravilnosti.....	11
5. Predmet revizije	11
6. Metoda vršenja revizije.....	11
7. Planirani prag materijalnosti.....	12
8. Planirana područja revizije	12
III UTVRĐENO ČINJENIČNO STANJE	13
2.1. Sistem unutrašnjih kontrola	13
2.2. Računovodstvene evidencije.....	13
2.3. Prihodi.....	14
2.4. Rashodi.....	15
2.5. Neizmirene obaveze	18
2.6. Potraživanja.....	19

I ZAKLJUČNE KONSTATACIJE I PREPORUKE

Državna revizorska institucija (DRI) u skladu sa članom 4 i 12 Zakona o Državnoj revizorskoj instituciji i članom 43 Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja izvršila je reviziju Godišnjih finansijskih izvještaja 24 (dvadeset četiri) politička subjekta koji su u 2017. godini ostvarili prihode u većem iznosu od 10.000,00€.

Na bazi utvrđenog činjeničnog stanja, izjašnjenja revidiranih subjekata revizije i objavljenih pojedinačnih konačnih izvještaja o reviziji Senat Državne revizorske institucije na sjednici održanoj dana 17.01.2019. godine usvojio je:

ZBIRNI IZVJEŠTAJ o reviziji Godišnjih finansijskih izvještaja političkih subjekata za 2017. godinu

U cilju otklanjanja revizijom utvrđenih nepravilnosti, unapređenja zakonodavnog okvira koji reguliše poslovanje političkih subjekata i poboljšanja kvaliteta izvještavanja subjekata revizije, date su sljedeće preporuke:

1. Revizijom je utvrđeno da subjekti revizije vođenje poslovnih knjiga ne obezbjeđuju na jedinstven način i iskazivanje finansijskih transakcija vrše po različitim računovodstvenim načelima, zbog nepostojanja regulative kojom bi se uredilo poslovanje istih, što otežava rad političkih subjekata i vršenje revizije.
 - **Potrebno je da Ministarstvo finansija u okviru svojih nadležnosti inicira donošenje ili donese regulativu kojom će se urediti poslovanje političkih subjekata, u cilju unapređenja rada istih i efikasnije kontrole njihovog poslovanja.**
2. Revizijom je utvrđeno da 16 (šesnaest) političkih subjekata, koji su upisani u Registar političkih partija (dopis Ministarstva javne uprave 02-005/18-257 od 25.01.2018. godine), nijesu u skladu sa članom 37 Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja dostavili Državnoj revizorskoj instituciji, Godišnje finansijske izvještaje za 2017. godinu i to: Stranka srpskih radikala Šešelj Vojislav, Demokratsko jedinstvo Albanaca, Partija demokratskog prosperiteta, Demokratska zajednica Muslimana i Bošnjaka, Demokratska stranka jedinstva, Bošnjačka demokratska partija Crne Gore, Zelena partija, Partija za Gusinje, Demokratski centar, Stranka srpskih narodnjaka, Jugoslovenska komunistička partija Crne Gore, Partija udruženih penzionera i invalida Crne Gore, Albanska alijansa, Srpska stranka, Centralna Albanska partija za integracije i Alternativna Crna Gora.

- **Subjekti revizije su dužni da Godišnji finansijski izvještaj dostavljaju Državnoj revizorskoj instituciji u roku koji je utvrđen članom 37 Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja.**
3. Revizijom je utvrđeno da revidirani politički subjekti (Demokratska unija Albanaca, Demokratska partija, Demokratska narodna partija, Socijaldemokrate, Pokret za promjene, Albanska alternativa i Liberalna partija) nijesu realno planirale prihode i troškove u odnosu na ostvarene. Takođe je utvrđeno da DEMOS i Crnogorska nijesu Finansijskim planom definišali iznos planiranih prihoda i rashoda, a DEMOS, Demokratska partija i Socijaldemokrate Programom rada nijesu definišali godišnje aktivnosti koje planiraju sprovesti.
- **Subjekti revizije trebaju da realnije planiraju prihode i rashode, a u slučaju ostvarivanja prihoda i rashoda u većem ili manjem iznosu od planiranih, DRI preporučuje da isti izvrše korekciju Finansijskog plana.**
 - **Preporučuje se subjektima revizije da Godišnjim finansijskim planom definišu iznose prihoda i troškova, a Programom rada da definišu godišnje aktivnosti koje planiraju sprovesti.**
4. Revizijom je utvrđeno da su Nova srpska demokratija, Demokratska narodna partija, GP URA, Radnička partija i Pokret za promjene vršili prenos sredstava sa redovnog računa na izborni račun nakon proglašenja konačnih rezultata izbora, što nije u skladu sa članom 2 stav 2 i članom 17 stav 1 Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja.
- **Subjekti revizije su dužni da finansiranje troškova izborne kampanje vrše u skladu sa odredbama člana 2 stav 2 i člana 17 stav 1 Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja.**
5. Revizijom je utvrđeno da su Nova srpska demokratija i Pokret za promjene prikupili prihode od priloga fizičkih lica u većem iznosu od Zakonom utvrđenog limita (član 12)
- **Subjekti revizije su dužni da priloge od fizičkih lica prikupljaju u skladu sa odredbama člana 12 stav 4 Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja.**
6. Revizijom je utvrđeno da su sljedeći politički subjekti: Demokratska Crna Gora, Nova srpska demokratija, DEMOS, Crnogorska, GP URA i Albanska alternativa, ostvarili troškove izborne kampanje u većem iznosu od Zakonom utvrđenog limita (član 13)

- **Subjekti revizije su dužni da troškove izbornih kampanja ostvaruju u skladu sa odredbama člana 13 stav 5 Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja.**
7. Revizijom je utvrđeno da su politički subjekti (Demokratska Crna Gora, DEMOS, Socijalistička narodna partija, Crnogorska i GP URA) sa računa za redovno poslovanje plaćali dio troškova izbornih kampanja što nije u skladu sa članom 18 Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja.
- **Subjekti revizije su shodno članu 18 stav 3 Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja dužni da sve troškove izborne kampanje plaćaju sa računa koji je otvoren za te namjene**
8. Revizijom je utvrđeno da su politički subjekti Socijalistička narodna partija i Crnogorska prikupili prihode iz privatnih izvora za finansiranje izbornih kampanja u većem iznosu od Zakonom utvrđenog limita (član 17 Zakona)
- **Subjekt revizije je dužan da sredstva za finansiranje izbornih kampanja iz privatnih izvora prikuplja shodno članu 17 Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja.**
9. Revizijom su utvrđene nepravilnosti u dijelu zaključivanja ugovora o zakupu kod sljedećih revidiranih političkih subjekata (Socijalističke narodne partije, Nove srpske demokratije, DEMOS-a, Građanske inicijative, Bošnjačke stranke, Pozitivne, Socijaldemokrata, Pokreta za promjene i Liberalne partije), jer ugovori o zakupu nijesu ovjereni kod nadležnog organa kako je to utvrđeno članom 639 Zakona o obligacionim odnosima.
- **Subjekti revizije su dužni da ugovore o zakupu poslovnih prostora zaključuju u skladu sa odredbama člana 639 Zakona o obligacionim odnosima.**
10. Revizijom su utvrđene nepravilnosti u dokumentovanju pojedinih troškova (troškovi nijesu dokumentovani ili su dokumentovani neadekvatno) kod sljedećih političkih subjekata: Bošnjačke stranke, DEMOS-a, Demokratske CG Socijalističke narodne partije, Demokratske unije Albanaca, Liberalne partije, Pozitivne CG, Građanske inicijative, Demokratskog saveza u CG, Građanskog pokreta „URA“, Crnogorske, Demokratske srpske stranke i Pokreta za promjene
- **Subjekti revizije su dužni da sve troškove pravdaju adekvatnom i potpunom dokumentacijom shodno članu 19 Zakona o računovodstvu.**

11.Revizijom je utvrđeno da su sljedeći politički subjekti: Demokratska unija Albanaca, Demokratska CG, Nova srpska demokratija, DEMOS, Radnička partija, Demokratska narodna partija, Pokret za promjene i Liberalna partija zaključivali ugovore o djelu za obavljanje poslova za koje su sistematizovana radna mjesta ili poslova koji po prirodi i opisu imaju obilježja posla za koji se zasniva radni odnos, a za iste su bili dužni da sa izvršiocima zaključe ugovore o radu. Takođe je utvrđeno da prilikom zaključivanja ugovora o djelu sljedeći revidirani politički subjekti: Demokratska unija Albanaca, Demokrate, Albanska alternativa, DEMOS, Demokratska narodna partija, Pokret za promjene, GP URA, Hrvatska građanska inicijativa, Pozitivna i Liberalna partija, nijesu obezbijedili podatke o radno-pravnom statusu angažovanih izvršilaca, a isti su potrebni u cilju pravilnog obračuna poreskih obaveza.

- **Subjekti revizije za obavljanje poslova koji su utvrđeni aktom o sistematizaciji i poslova koji po prirodi i opisu imaju obilježje posla za koji se zasniva radni odnos sa izvršiocima treba da zaključuju ugovore o radu.**
- **Subjekti revizije prilikom angažovanja izvršilaca po ugovoru o djelu treba da obezbijede podatke o radno-pravnom statusu svih angažovanih lica u cilju pravilnog obračuna poreskih obaveza, budući da se za lica koja nijesu osigurana po drugom osnovu osim poreza i prireza plaća i doprinos za PIO shodno odredbama člana 5 Zakona o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje.**

12.Revizijom je utvrđeno da politički subjekti Demokratska unija Albanaca, Bošnjačka stranka, Pozitivna Crna Gora, Albanska alternativa i Liberalna partija, prilikom isplate naknada fizičkim licima nijesu izmirivali poreske obaveze kako je to utvrđeno članom 46 Zakona o porezu na dohodak fizičkih lica.

- **Subjekti revizije su dužni da prilikom isplate naknada fizičkim licima obračunaju i isplate poreske obaveze kako je to utvrđeno članom 46 Zakona o porezu na dohodak fizičkih lica.**

13.Revizijom je utvrđeno da sljedeći politički subjekti: Nova srpska demokratija, Nova demokratska snaga-FORCA, Bošnjačka stranka, Demokratska unija Albanaca, Demokratska narodna partija, Liberalna partija i Crnogorska nijesu prilikom zapošljavanja vršili oglašavanje slobodnog radnog mjesta što nije u skladu sa članom 26 Zakona o zapošljavanju i ostvarivanju prava iz osiguranja od nezaposlenosti.

- **Subjekti revizije prilikom zapošljavanja trebaju da Zavodu za zapošljavanje prijave slobodna radna mjesta radi praćenja ponude i tražnje na tržištu rada, kako je to utvrđeno odredbama člana 26 Zakona o zapošljavanju i ostvarivanju prava iz osiguranja od nezaposlenosti.**

14. Revizijom je utvrđeno da politički subjekti (DEMOS, Demokratski savez u Crnoj Gori, Crnogorska, Hrvatska građanska inicijativa, Demokratska narodna Partija i Demokratska srpska stranka) ne obezbjeđuju evidenciju potraživanja od lokalnih samouprava.

- **Preporučuje se subjektima revizije da obezbijede evidenciju potraživanja od lokalnih samouprava. Evidencija treba da bude zasnovana na usaglašenoj i ovjerenj dokumentaciji.**

15. Revizijom je utvrđeno da je Grupa građana "Građanska inicijativa" finansijsko poslovanje obavljala preko žiro računa koji je otvoren za potrebe NVO "Građanska inicijativa" osnovane 2007. godine i podnijela Godišnji finansijski izvještaj za 2017. godinu DRI ovjeren pečatom i potpisan od strane zastupnika nevladine organizacije, koji je istovremeno i predstavnik Grupe građana.

Navedena nevladina organizacija nije prezentirala Državnoj revizorskoj instituciji dokaz da je postupila shodno odredbama člana 49 Zakona o nevladinim organizacijama kojim je utvrđena obaveza NVO registrovanih po ranijim propisima da usklade svoje poslovanje sa novim Zakonom ili će se brisati iz registra NVO, pa se dovodi u pitanje pravni status ove nevladine organizacije preko čijeg žiro računa je Grupa građana obavljala poslovanje.

- **DRI preporučuje subjektu revizije da uskladi svoj pravni status sa važećom zakonskom regulativom i shodno tome organizuje finansijsko poslovanje.**

16. Revizijom je utvrđeno da je izvršen prenos sredstava sa žiro računa opštinskog odbora SNP Plužine na žiro račun fizičkog lica - Predsjednika opštinskog odbora Plužine u iznosu od 9.680,00€, shodno Odluci od 20.06.2017. godine.

Na osnovu dostavljenih bančnih izvoda utvrđeno je da su sredstva sa navedenog računa vraćena na žiro račun opštinskog odbora dana 20.03.2018. godine

Po tvrdnji odgovornog lica iz SNP-a, prenos sredstva je izvršen iz razloga da bi se spriječila prinudna naplata obaveza Partije prema dobavljačima, što nije u skladu sa Zakonom o sprječavanju nelegalnog poslovanja (član 5).

- **Subjekt revizije svoje poslovanje treba da vrši u skladu sa odredbama člana 5 Zakona o sprječavanju nelegalnog poslovanja.**

17.Revizijom je utvrđena neusaglašenost podataka o troškovima i prihodima izbornih kampanja iskazanih u poslovnim knjigama (DEMOS, GP URA i Pokret za promjene) i izvještajima koji su dostavili Agenciji za sprječavanje korupcije.

- **Subjekti revizije su dužni da usaglase podatke koje dostavljaju nadležnim institucijama.**

18.Državna revizorska institucija je Skupštini Crne Gore dopisom br.4020/18-07-2176/1 od 16.11.2018. godine dostavila inicijativu da izmjenu i dopunu Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja.

**Senator DRI
Rukovodilac Kolegijuma
Nikola N. Kovačević**

II OPŠTI PODACI

1. Pravni osnov

Pravni osnov za vršenje revizije sadržan je u:

- Zakonu o Državnoj revizorskoj instituciji ("Sl. list CG" br. 15/07, 73/10, 40/11 i 31/14);
- Zakonu o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja („Sl. list CG“ br. 52/14,76/15 i 83/16);
- Godišnjem planu revizije Državne revizorske institucije, DRI br. 06-23-288/17 od 14.12.2017. godine;

Revizija Godišnjeg konsolidovanog finansijskog izvještaja političkih subjekata vršena je u skladu sa:

- Poslovníkom Državne revizorske institucije („Sl. list CG“ br. 03/15);
- Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti („Sl. list CG“ br. 07/15);
- Smjernicama o reviziji Godišnjih finansijskih izvještaja političkih subjekata;
- Smjernicama za kontrolu kvaliteta vršenja revizije;
- Međunarodnim standardima (ISSAI).

2. Subjekti revizije

Državna revizorska institucija (DRI) je shodno članu 43 Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja u obavezi da vrši reviziju Godišnjih finansijskih izvještaja političkih subjekata koji ostvaruju prihode u većem iznosu od 10.000,00€. DRI je izvršila reviziju Godišnjih finansijskih izvještaja za 2017. godinu 24 politička subjekta i to:

- 1 Demokratska partija socijalista;
- 2 Albanska alternativa;
- 3 Hrvatska građanska inicijativa;
- 4 Demokratska narodna partija;
- 5 Socijaldemokrate;
- 6 Demokratska srpska stranka;
- 7 Pokret za promjene;
- 8 Radnička partija;
- 9 Građanski pokret "URA";
- 10 Demokratska Crna Gora;
- 11 Pozitivna Crna Gora;
- 12 DEMOS;
- 13 Bošnjačka stranka;
- 14 Nova srpska demokratija;

- 15 Crnogorska;
- 16 Grupa građana Građanska inicijativa;
- 17 Socijaldemokratska partija;
- 18 Nova demokratska snaga –FORCA;
- 19 Demokratski savez u Crnoj Gori;
- 20 Demokratska unija Albanaca;
- 21 Socijalistička narodna partija;
- 22 Pokret za Pljevlja;
- 23 Demokratska partija;
- 24 Liberalna partija.

3. Finansijsko poslovanje političkih subjekata

Shodno članu 37 Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja, politički subjekti su u obavezi da završni račun i Godišnji konsolidovani finansijski izvještaj dostave Državnoj revizorskoj instituciji, najkasnije do 31. marta tekuće za prethodnu godinu.

Revidirani subjekti revizije su Godišnji konsolidovani finansijski izvještaj za 2017. godinu dostavili Državnoj revizorskoj instituciji u Zakonom utvrđenom roku.

Godišnji finansijski izvještaj za 2017. godinu dostavljen je na sljedećim obrascima:

- Bilans stanja - na obrascu BS;
- Bilans uspjeha - na obrascu BU;
- Iskaz o novčanim tokovima - na obrascu INT;
- Iskaz o promjenama na kapitalu – na obrascu IPK i
- Statistički Aneks.

4. Cilj revizije

Cilj finansijske revizije je izražavanje mišljenja o tome:

1. Da li su finansijski izvještaji u svim materijalnim aspektima pripremljeni u skladu sa okvirom finansijskog izvještavanja ili
2. Da li su finansijski izvještaji u svim materijalnim aspektima prezentovani na fer i objektivan način u skladu sa datim okvirom.

Cilj revizije pravilnosti je izražavanje mišljenja o tome da li su finansijske i druge radnje subjekta revizije u svim materijalnim aspektima usklađene sa relevantnim zakonskim i drugim propisima koji su identifikovani kao kriterijumi.

4.1. Kriterijumi za reviziju pravilnosti

- Zakon o političkim partijama ("Sl. list Crne Gore", br. 073/10, 040/11, 059/11);
- Zakon o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja („Sl. list CG“ br. 52/14, 76/15,83/16 i 92/17);
- Zakon o računovodstvu ("Sl. list Crne Gore" br. 52/16);
- Zakon o budžetu Crne Gore za 2017. godinu („Sl.list Crne Gore", br. 83/16, 42/17 i 89/17);
- Zakon o radu ("Sl. list Crne Gore" br. 49/08...31/14, 53/14, 04/18);
- Zakon o obligacionim odnosima ("Sl. list Crne Gore" br.047/08, 04/11 i 22/17);
- Zakon o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje (“Sl. list CG”, br. 13/ 07...62/13, 08/15, 22/17);
- Zakon o porezu na dohodak fizičkih lica ("Sl. list CG"br.78/06.. 62/13, 60/14 i 83/16);
- Uredba o naknadi troškova zaposlenih u javnom sektoru („Sl. List CG“ br. 040/16);
- Pravilnik o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za privredna društva i druga pravna lica ("Sl. list CG" br 5/11);
- Pravilnik o obrascu Godišnjeg izvještaja o prihodima, imovini i rashodima političke partije ("Sl. list CG" br. 17/12);
- Statut političkog subjekta;
- Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta Partije;
- Finansijski plan Partije za 2017. godinu;
- Program rada Partije za 2017. godinu.

5. Predmet revizije

Predmet revizije su Godišnji finansijski izvještaji političkih subjekata za 2017. godinu i usklađenost poslovanja sa zakonskom regulativom.

6. Metoda vršenja revizije

Revizija je vršena kombinovanjem postupaka dokumentacione i terenske revizije.

U pripremnoj fazi revizije izvršeno je identifikovanje i procjena rizika kroz razumijevanje subjekata revizije i njihovog okruženja uključujući i unutrašnje kontrole. Takođe je utvrđena materijalnost u fazi planiranja finansijske revizije za finansijske izvještaje kao cjelinu odnosno procjena do kojeg nivoa se može tolerisati pogrešno prikazivanje podataka u finansijskim izvještajima, a da to ne utiče značajno na njihovu istinitost i objektivnost.

Za potrebe prikupljanja revizijskih dokaza državni revizori su se upoznali sa pravnom regulativom i drugom dokumentacijom, ocijenjeno je funkcionisanje sistema unutrašnjih kontrola radi određivanja revizorskog pristupa. Provjerene su poslovne knjige i knjigovodstvene isprave koje služe kao dokaz o nastalim poslovnim događajima. Ispitana je dosljednost primjene zakona te pravila, procedura i drugih internih akata shodno utvrđenim kriterijumima. Na osnovu sprovedenih analitičkih postupaka identifikovana su područja u kojima je eventualno bilo moguće otkriti greške ili nepravilnosti.

7. Planirani prag materijalnosti

Kod određivanja materijalnosti po vrijednosti, korištena je stopa u rasponu od 1% do 2 %.

Za utvrđivanje praga materijalnosti za osnovicu su uzeti ukupni rashodi. Materijalnost je utvrđena za svaki politički subjekt posebno.

8. Planirana područja revizije

Nakon izračunavanja planiranog praga materijalnosti, uvida u finansijske izvještaje za 2017. godinu i upoznavanja s poslovanjem subjekta revizije i sl. planirani su sljedeći segmenti revizije: funkcionisanje sistema unutrašnjih kontrola, planiranje prihoda i troškova, aktivnosti partijskih organa, računovodstvene evidencije i finansijski izvještaji, prihodi, rashodi i pozicije Bilansa stanja (stalna imovina, gotovina u blagajni i na žiro računima potraživanja i obaveze).

Pored revizije navedenih segmenata, izvršena je provjera realizacije preporuka DRI koje su date u Izvještaju o reviziji Godišnjeg finansijskog izvještaja subjekata revizije za prethodnu godinu (2016).

Državna revizorska institucija je na sajtu objavila 24 (dvadeset četiri) pojedinačna izvještaja o reviziji političkih subjekata, koji sadrže mišljenje sa pregledom utvrđenih nepravilnosti i datih preporuka, opšti dio, utvrđeno činjenično stanje po planiranim segmentima i realizaciju preporuka iz prethodne godine.

Mišljenja su izražena u standardizovanom obliku u skladu sa prihvaćenim okvirom finansijskog izvještavanja. Kod izražavanja mišljenja uticala je materijalnost, kao i značaj nepravilnosti koje su uticale na finansijske izvještaje i poslovanje subjekta revizije.

Na finansijsku reviziju dato je 17 pozitivnih mišljenja, 7 uslovnih, dok je na reviziju pravilnosti dato 9 pozitivnih, 5 uslovnih i 10 negativnih mišljenja.

Zbirni izvještaj o reviziji Godišnjih finansijskih izvještaja političkih subjekata za 2017. godinu

Tabelarni pregled datih mišljenja na Godišnje finansijske izvještaje i pravilnost poslovanja revidiranih subjekata kao i broj datih preporuka za otklanjanje utvrđenih nepravilnosti i unapređenje rada istih.

R/B	Politički subjekt	Finansijska revizija	Revizija pravilno	Broj preporuka
1	Demokratska partija socijalista	POZITIVNO	POZITIVNO	0
2	Albanska alternativa	POZITIVNO	USLOVNO	7
3	Hrvatska građanska inicijativa	POZITIVNO SA SKRETANJEM PAŽNJE	POZITIVNO SA SKR	3
4	Demokratska narodna partija	POZITIVNO	NEGATIVNO	7
5	Socijaldemokrate	POZITIVNO	POZITIVNO SA SKR	3
6	Demokratska srpska stranka	POZITIVNO	POZITIVNO SA SKR	2
7	Pokret za promjene	POZITIVNO	NEGATIVNO	12
8	Radnička partija	POZITIVNO	POZITIVNO SA SKR	2
9	Građanski pokret "URA"	USLOVNO	NEGATIVNO	9
10	Demokratska Crna Gora - DEMOKRATE	POZITIVNO	NEGATIVNO	5
11	Pozitivna Crna Gora	POZITIVNO SA SKRETANJEM PAŽNJE	USLOVNO	6
12	DEMOS	USLOVNO	NEGATIVNO	11
13	Bošnjačka stranka	USLOVNO	USLOVNO	9
14	Nova srpska demokratija	POZITIVNO SA SKRETANJEM PAŽNJE	NEGATIVNO	9
15	Crnogorska	POZITIVNO	NEGATIVNO	9
16	Građanska inicijativa	USLOVNO	NEGATIVNO	7
17	Socijaldemokratska partija	POZITIVNO SA SKRETANJEM PAŽNJE	POZITIVNO	
18	Nova demokratska snaga -FORCA	POZITIVNO SA SKRETANJEM PAŽNJE	POZITIVNO SA SKR	4
19	Demokratski savez u Crnoj Gori	POZITIVNO SA SKRETANJEM PAŽNJE	USLOVNO	5
20	Demokratska partija	POZITIVNO	POZITIVNO SA SKR	6
21	Demokratska unija Albanaca	USLOVNO	NEGATIVNO	11
22	Socijalistička narodna partija	USLOVNO	NEGATIVNO	15
23	Pokret za Pljevlja	POZITIVNO	POZITIVNO SA SKR	5
24	Liberalna Partija	USLOVNO	USLOVNO	11
UKUPNO				158

III UTVRĐENO ČINJENIČNO STANJE

2.1. Sistem unutrašnjih kontrola

Revizijom je utvrđeno da pojedini revidirani politički subjekti (SNP, Liberalna partija DSS) nemaju uspostavljen sistem kontrole nad materijalno – finansijskom poslovanju opštinskih odbora.

2.2. Računovodstvene evidencije

Politički subjekti vođenje poslovnih knjiga ne vrše na jedinstven način i iskazivanje prihoda, rashoda, imovine i obaveza vrše po različitim računovodstvenim načelima, zbog nepostojanja regulative koja bi na jedinstven način uredila vođenje poslovnih knjiga i računovodstvenih evidencija političkih subjekata, što u znatnoj mjeri otežava rad političkih subjekata i DRI prilikom vršenja revizije.

U postupku revizije utvrđeno je da jedan broj političkih subjekata u poslovnim knjigama ne obezbjeđuju evidenciju potraživanja od lokalnih samouprava i evidenciju blagajničkog poslovanja. Takođe je utvrđeno da pojedini politički subjekti ne vrše popis imovine i obaveze u skladu sa važećim Pravilnikom.

Utvrđeno je i da pojedini subjekti vrše evidentiranje dijela finansijskih transakcija na osnovu neadekvatne i nepotpune dokumentacije.

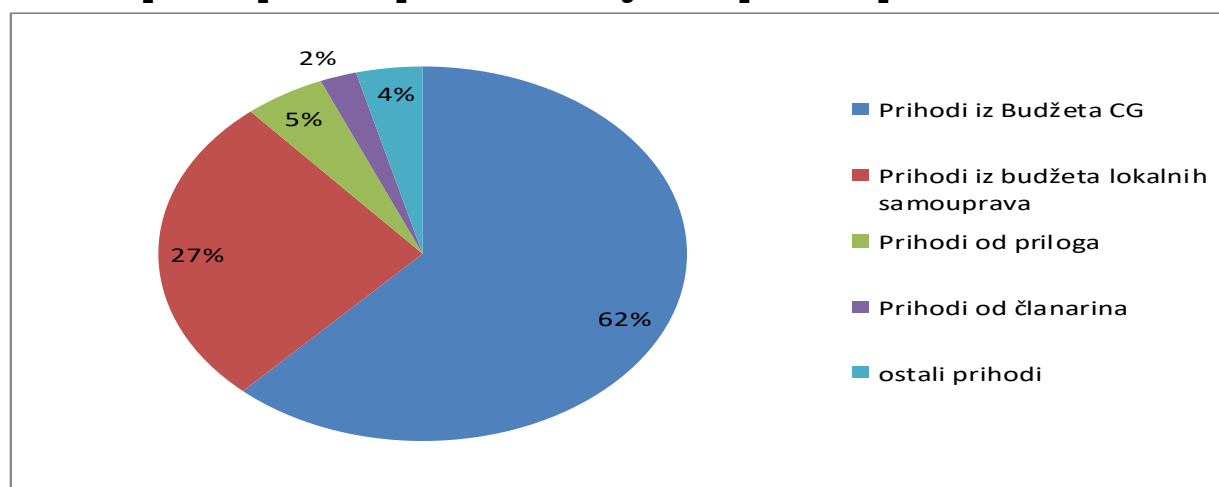
2.3. Prihodi

Revidirani politički subjekti u 2017. godini ostvarili su ukupne prihode u iznosu od 8.180.648,13€. Ostvareni prihodi se odnose na prihode iz budžeta CG u iznosu od 5.063.836,99€, prihode iz budžeta lokalnih samouprava u iznosu od 2.194.062,53€, prihode od priloga u iznosu od 407.248,52€, prihode od članarine u iznosu od 183.244,16€ i ostale prihode (prihodi od usluga, finansijski prihodi, prihodi od smanjenja obaveza) u iznosu od 332.255,93€.

Tabelarni pregled ostvarenih prihoda po vrsti po političkim subjektima:

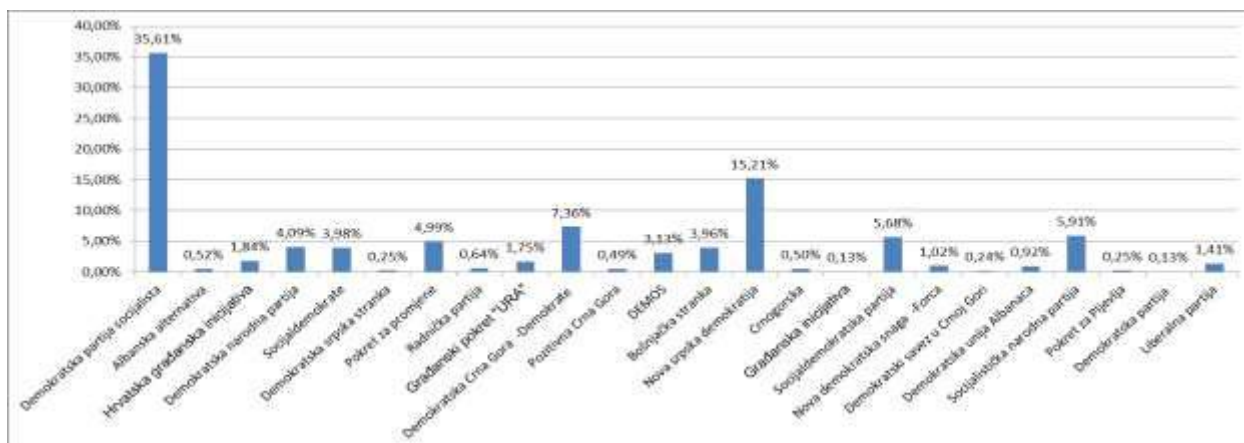
R/B	Subjekt revizije	Prihodi iz Budžeta CG	Prihodi iz budžeta lokalnih samouprava	Prihodi od priloga	Prihodi od članarina	ostali prihodi	Ukupno	% učešća
1	Demokratska partija socijalista	1.717.263,01	888.151,09	94.799,40	132.034,91	81.136,19	2.913.384,60	35,61%
2	Albanska alternativa	27.698,00	9.755,00	5.000,00		0,00	42.453,00	0,52%
3	Hrvatska građanska inicijativa	138.488,00	11.384,00		282,00	621,00	150.775,00	1,84%
4	Demokratska narodna partija	210.321,00	79.564,00	36.000,00		8.465,00	334.350,00	4,09%
5	Socijaldemokrate	194.938,30	85.588,32	18.400,00	25.702,96	1.168,12	325.797,70	3,98%
6	Demokratska srpska stranka		20.205,23			3,45	20.208,68	0,25%
7	Pokret za promjene	262.956,31	112.037,54	29.880,00		3.136,93	408.010,78	4,99%
8	Radnička partija	52.618,99				0,00	52.618,99	0,64%
9	Građanski pokret "URA"	117.182,52	25.465,40	253,50		270,21	143.171,63	1,75%
10	Demokratska Crna Gora -Demokrate	476.896,00	102.068,00	20.811,00		2.596,00	602.371,00	7,36%
11	Pozitivna Crna Gora	38.548,42	831,00		370,00	0,00	39.749,42	0,49%
12	DEMOS	217.203,12	11.298,69	11.800,00		15.448,13	255.749,94	3,13%
13	Bošnjačka stranka	203.816,04	100.899,37		17.697,17	1.342,86	323.755,44	3,96%
14	Nova srpska demokratija	765.795,28	193.420,33	172.874,00		112.078,15	1.244.167,76	15,21%
15	Crnogorska		29.064,66	11.583,00	150,00	10,15	40.807,81	0,50%
16	Građanska inicijativa		9.294,84			1.200,00	10.494,84	0,13%
17	Socijaldemokratska partija	289.039,68	159.746,55		5.361,12	10.627,61	464.774,96	5,68%
18	Nova demokratska snaga -Forca	60.934,92	21.886,53			855,30	83.676,75	1,02%
19	Demokratski savez u Crnoj Gori		19.364,00			2,00	19.366,00	0,24%
20	Demokratska unija Albanaca	49.855,80	25.297,24			2,36	75.155,40	0,92%
21	Socijalistička narodna partija	165.481,00	229.506,82	5.847,62		82.656,41	483.491,85	5,91%
22	Pokret za Pljevlja		20.556,25			0,00	20.556,25	0,25%
23	Demokratska partija		10.585,00			0,00	10.585,00	0,13%
24	Liberalna partija	74.800,60	28.092,67		1.646,00	10.636,06	115.175,33	1,41%
	ukupno	5.063.836,99	2.194.062,53	407.248,52	183.244,16	332.255,93	8.180.648,13	100,00%
		62%	27%	5%	2%	4%	100%	

Grafički prikaz prihoda političkih subjekata po vrsti prihoda:

Shodno prezentiranim podacima najveće učešće u ukupnim prihodima imaju prihodi iz budžeta CG sa 62%, prihodi iz lokalnih samouprava sa 27%, prihodi od priloga sa 5%, prihodi od članarina sa 2% i ostali prihodi sa 4%. Na osnovu prezentiranog, konstatuje se da prihodi iz javnih izvora (iz budžeta CG i budžeta lokalnih samouprava) u ukupnim prihodima učestvuju sa 89%, dok prihodi iz privatnih izvora i ostali prihodi učestvuju sa 11%.

Grafički prikaz prihoda po političkim subjektima:

Najveće učešće u ukupnim prihodima ima Demokratska partija socijalista sa 35,61%, Nova srpska demokratija sa 15,21%, Demokratska Crna Gora sa 7,36%, Socijalistička narodna partija sa 5,91%, Socijaldemokratska partija sa 5,68%, Pokret za promjene sa 4,99% i sl.

Od ukupno iskazanih prihoda iznos od 8.180.648,13€ na prihode za finansiranje redovnog poslovanja političkih subjekata odnosi se iznos od 7.505.544,93€, dok se iznos od 675.103,20€ odnosi na prihode za finansiranje izbornih kampanja.

2.4. Rashodi

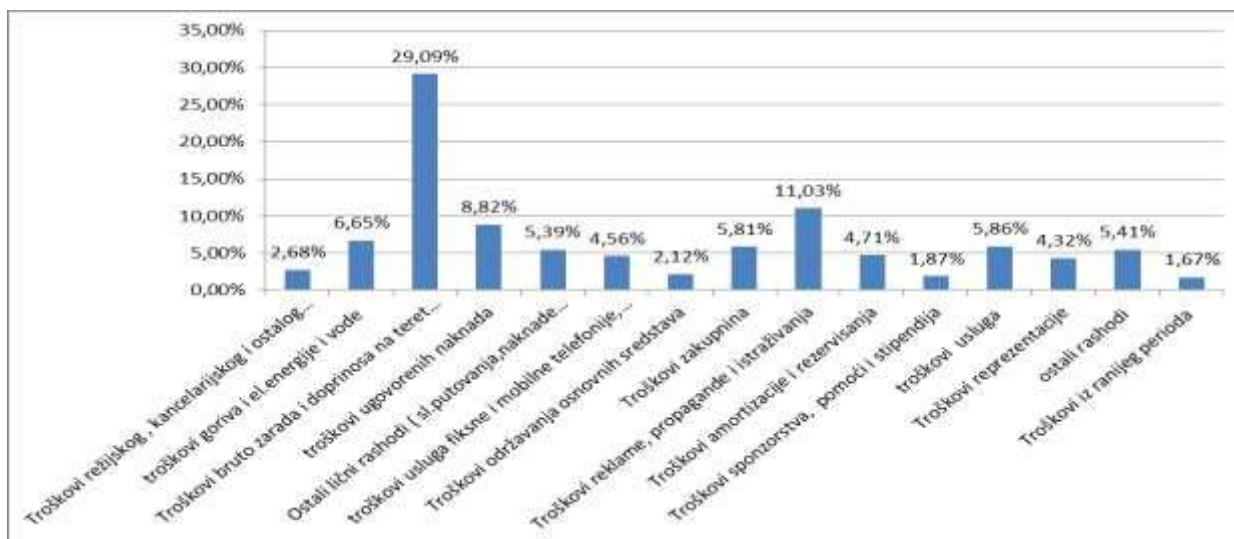
Politički subjekti koji su bili predmet ove revizije u 2017. godini ostvarili su troškove u ukupnom iznosu od 7.384.064,61€. Ostvareni troškovi odnose se na troškove režijskog, kancelarijskog i ostalog materijala u iznosu od 198.133,52€, troškove goriva, električne energije u iznosu od 491.346,99€, troškove bruto zarada i naknada u iznosu od 2.147.782,22€, troškove ugovorenih naknada u iznosu od 651.322,99€, troškove službenih putovanja u iznosu od 398.138,55€, troškove prevoza i telefona u iznosu od 336.939,16€, troškove održavanja osnovnih sredstava u iznosu od 156.680,62€, troškove zakupa u iznosu od 428.720,19€, troškove reklame, propagande i istraživanja u iznosu od 814.746,68€, troškove amortizacije u iznosu od 347.539,26€, troškove stipendija i pomoći u iznosu od 138.094,73€, troškove usluga u iznosu od 432.562,77€, troškove reprezentacije u iznosu od 318.815,25€, ostali troškovi u iznosu od 399.659,61€ i troškovi iz ranijeg perioda u iznosu od 123.582,07€.

Zbirni izvještaj o reviziji Godišnjih finansijskih izvještaja političkih subjekata za 2017. godinu

Tabelarni pregled troškova po vrsti i po političkim subjektima

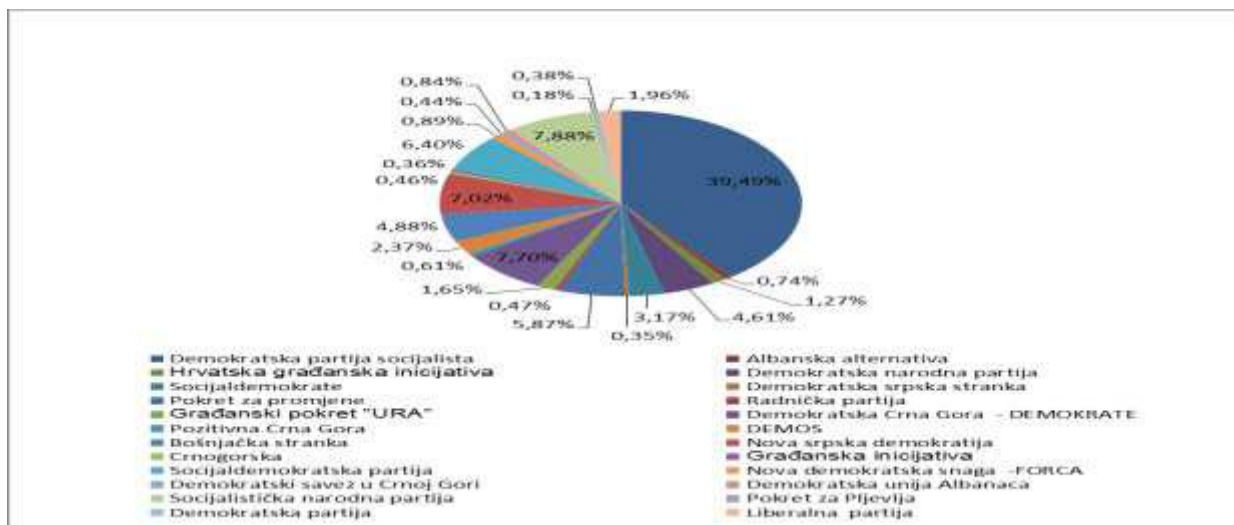
R/B	Subjekt revizije	Troškovi rezijskog, kancelarijskog i ostalog materijal	troškovi goriva i el.energije i vode	Troškovi bruto zarada i doprinosa na teret poslodavca	troškovi ugovorenih naknada	Ostali lični rashodi (sl.putovanja,naknade opunomoćenih predstavnika)	troškovi usluga fiksne i mobilne telefonije, interneta i prevoza	Troškovi održavanja osnovnih sredstava	Troškovi reklamne propagande i istraživanja javnog mjenja	Troškovi amortizacije i rezervisanja	Troškovi sponzorstva, pomoći i stipendija	troškovi usluga	Troškovi reprezentacije	ostali rashodi	Troškovi iz ranijeg perioda	UKUPNO	% učešća	
1	Demokratska partija socijalista	88.405,58	183.875,91	1.247.677,92	111.460,42	151.392,67	154.027,02	104.646,86	77.252,55	360.145,83	133.609,00	231.905,61	19.775,96	49.683,97	2.224,53	2.916.083,83	39,40%	
2	Albanska alternativa	455,40	7.538,39		13.251,06	348,86	1.209,48		5.106,52	16.464,20	721,25	2.046,91	2.086,06	5.409,65		54.637,78	0,74%	
3	Hrvatska građanska inicijativa		639,64	7.877,88	36.907,23	3.649,00	6.022,20		245,74	9.825,88	679,78	24.692,35	0,00	3.225,60	328,95	94.094,25	1,27%	
4	Demokratska narodna partija	5.494,68	4.845,45	53.145,01	80.260,90	47.673,89	5.280,28	293,85	19.233,76	10.147,57	20.396,50	15.561,00	2.153,24	14.145,27	61.485,20	340.116,60	4,61%	
5	Socijaldemokrate	26.780,68	24.043,63	10.234,09	2.561,40	2.240,00	22.829,53	13.339,95	49.197,01	28.447,35	3.281,61	7.001,30	29.624,19	14.478,02		234.058,76	3,17%	
6	Demokratska srpska stranka	112,72	1.700,36			2.646,86	1.923,88	146,80	7.105,61	0,00	134,97	3.590,53	3.308,28	4.789,87	316,76	25.776,64	0,35%	
7	Pokret za promjene	8.366,55	59.949,71	30.331,38	75.813,83	30.984,66	14.161,67		23.120,88	15.874,42	66.146,48	14.920,01	60.150,70	29.603,43	4.340,40	433.764,12	5,87%	
8	Radnička partija	101,60	1.819,56		3.300,00	14.729,00	2.390,00	1.022,94	900,00	1.635,00	228,27	0,00	2.719,01	5.906,65		34.752,03	0,47%	
9	Građanski pokret "URA"	3.388,78	1.729,15	4.761,28	34.938,83	7.374,05	662,88	1.097,20	19.005,25	17.773,02	697,72	16.654,74	1.172,89	12.279,01		121.534,80	1,65%	
10	Demokratska Crna Gora - DEMOKRATE	12.121,10	33.102,54	139.644,97	56.977,81	603,00	20.831,21	3.387,41	45.243,20	147.248,55	7.076,07	7.853,69	29.691,18	46.773,77	17.322,96	326,41	568.203,87	7,70%
11	Pozitivna Crna Gora	314,89	1.292,39	6.713,49	2.635,00	4.122,60	5.508,00	2.338,21	1.800,00	598,13	3.883,55	2.522,13	2.388,93	10.391,86	257,11	44.766,29	0,61%	
12	DEMOS	3.109,50	4.883,29	41.895,92	45.205,29	2.230,01	2.305,99	364,12	19.580,77	15.121,68	1.125,51	1.050,00	1.923,72	5.274,51	7.735,14	23.418,69	175.224,14	2,37%
13	Bošnjačka stranka		15.023,50	95.255,76		32.872,58		6.497,70	35.437,20	6.797,82	9.108,07	38.951,96	8.744,12	40.153,58	1.775,72	69.689,03	360.307,04	4,88%
14	Nova srpska demokratija	786,36	23.610,74	22.140,41	83.109,00		26.221,72	2.535,76	24.999,00	124.909,28	32.415,46	20.122,56	44.811,62	94.072,61	18.887,51	518.622,03	7,02%	
15	Crnogorska	343,27	1.425,45	8.092,98	644,38		1.639,91	3.405,60	9.393,36	304,29	5.886,75	497,12	180,68	2.476,63		34.310,42	0,46%	
16	Građanska inicijativa	996,94	6.258,61			5.000,00	254,03	1.939,17	0,00	100,76	1.486,70	1.174,61	9.466,03			26.676,85	0,36%	
17	Socijaldemokratska partija	31.984,64	30.577,49	172.347,87	32.826,61	14.922,19	37.580,74	16.757,73	27.617,41	17.101,94	20.630,14	23.321,42	24.540,10	21.930,97	584,67	472.723,92	6,40%	
18	Nova demokratska snaga -FORCA	2.561,70	5.019,58	16.908,93		11.522,50	1.760,53	11.400,00	4.272,25	2.078,54	4.509,95	0,00	3.774,17	2.198,96		66.007,11	0,89%	
19	Demokratski savez u Crnoj Gori	1.887,40	2.990,05	13.225,16		3.251,90	2.073,93	801,05		676,00	236,80	1.891,46	372,82	5.171,00	0,00	32.577,57	0,44%	
20	Demokratska unija Albanaca	500,00	4.965,68	4.178,30	6.689,27	19.888,55	2.825,54	289,38	2.384,00	2.425,66	1.108,92	7.720,00	289,90	6.398,89	2.210,03	61.874,12	0,84%	
21	Socijalistička narodna partija	7.483,61	64.910,87	226.796,97	39.461,40	12.227,13	21.487,58	1.527,99	45.242,63	14.365,51	39.218,20	14.131,65	9.431,33	13.330,75	72.386,89	582.002,51	7,88%	
22	Pokret za Pljevlja	74,95	144,15	3.860,04		4.589,00	464,49			2.075,87	501,84	700,00	184,20	969,80	55,67	13.620,01	0,18%	
23	Demokratska partija		1.685,05	8.998,20	269,00	6.437,40	1.061,78	750,00	0,00	1.829,82	200,00		6.705,13			27.936,38	0,38%	
24	Liberalna partija	2.863,17	9.315,80	33.695,66	25.011,56	19.432,70	4.396,77	1.633,67	7.753,89	9.447,36	2.025,71	5.298,36	8.411,19	9.133,10	5.974,60	144.393,54	1,96%	
		198.133,52	491.346,99	2.147.782,22	651.322,99	398.138,55	336.939,16	156.680,62	428.720,19	814.746,68	347.539,26	138.094,73	432.562,77	318.815,25	399.639,61	123.582,07	7.384.064,61	100%
		2,68%	6,65%	29,09%	8,82%	5,39%	4,56%	2,12%	5,81%	11,03%	4,71%	1,87%	5,86%	4,32%	5,41%	1,67%	100,00%	

Grafički prikaz troškova političkih subjekata po vrsti troška:

Najveće učešće u ukupnim troškovima imaju troškovi bruto zarada sa 29,09%, troškovi reklame, propagande i istraživanja sa 11,03%, troškovi ugovorenih naknada sa 8,82%, troškovi goriva i el.energije sa 6,65%, troškovi usluga sa 5,86%, troškovi zakupnina sa 5,81%, ostali lični rashodi sa 5,39% i sl.

Grafički prikaz troškova po političkim subjektima:

Najveće učešće u ukupnim troškovima ima Demokratska partija socijalista sa 39,49%, SNP sa 7,88%, Demokratska Crna Gora sa 7,70%, Nova srpska demokratija sa 7,02%, SDP sa 6,40%, Pokret za promjene sa 5,87% i sl.

Od ukupnih troškova revidiranih političkih subjekata koji iznose 7.384.064,61€ na troškove redovnog poslovanja odnosi se iznos od 6.779.524,63€, dok se iznos od 604.539,98€ odnosi na troškove finansiranja izbornih kampanja.

Utvrđene nepravilnosti u dokumentovanju troškova:

Revizijom je utvrđeno da sljedeći subjekti revizije nijesu dokumentovali ili su neadekvatno dokumentovali troškove u iznosu od 87.777,14€ i to: Bošnjačka stranka (20.944,00€), DEMOS (15.692,98€), Demokratska CG (15.400,00€), Socijalistička narodna partija (9.220,76€), Demokratska unija Albanaca (6.679,30€), Liberalna partija (5.645,81€), Pozitivna CG (4.877,40€), Građanska inicijativa (3.453,33€), Demokratski savez u CG (1.966,05€), Građanski pokret „URA“ (1.525,00€), Crnogorska (975,60€), Demokratska srpska stranka (795,36€) i Pokret za promjene (602,51€).

Gotovinske isplate iz blagajni političkih subjekata

Revidirani subjekti revizije osim Demokratske CG i Demokratskog saveza u CG koji nijesu vršili gotovinska plaćanja su gotovinski iz blagajne isplatili iznos od 877.191,99€ što čini 11,88% ukupnih troškova. U ukupno gotovinski isplaćenim troškovima Demokratska partija socijalista učestvuje sa 32,11%, NOVA sa 20,01%, Pokret za promjene 11,56%, Demokratska narodna partija sa 6,24%, Socijalistička narodna partija sa 4,58%, Demokratska unija Albanaca sa 4,54%, DEMOS sa 3,89%, Bošnjačka stranka sa 3,67% i ostali revidirani subjekti (petnaest) sa 13,39%.

2.5. Neizmirene obaveze

Revidirani subjekti revizije su u poslovnim knjigama iskazali neizmirene obaveze sa stanjem na dan 31.12.2017. godine u iznosu od 1.420.689,93€.

Od ukupno neizmirenih obaveza na Socijalističku narodnu partiju odnosi se iznos od 313.402,45€ ili 22,06%, Novu srpsku demokratiju iznos od 307.334,55€ ili 21,63%, Demokratsku CG iznos od 198.110,01€ ili 13,94%, Demokratsku partiju socijalista iznos od 119.604,97€ ili 8,42%, Socijaldemokratsku partiju iznos od 99.042,00€ ili 6,97%, Socijaldemokrate CG iznos od 64.060,00€ ili 4,51%, Građanski pokret URA iznos od 61.701,70€ ili 4,34%, Pozitivnu Crna Gora iznos od 48.578,40€ ili 3,42%, Demokratsku narodnu partiju iznos od 32.069,00 ili 2,26%, DEMOS iznos od 31.814,25€ ili 2,24%, Pokret za promjene iznos od 27.351,02€ ili 1,93%, Demokratsku partiju iznos od 26.688,03€ ili 1,88%, Demokratsku uniju Albanaca iznos od 24.690,34€ ili 1,74%, Albansku aleternativu iznos od 20.978,66€ ili 1,48%, i ostale revidirane subjekte (10 subjekata) iznos od 45.262,55€ ili 3,18%.

2.6. Potraživanja

U poslovnim knjigama revidiranih subjekata iskazana su potraživanja u ukupnom iznosu 501.071,63€.

Od iskazanih potraživanja na potraživanja Pokreta za promjene odnosi se iznos od 148.521,00€, Socijalističke narodne partije iznos od 94.662,30€, Demokratske partije socijalista iznos od 81.396,75€, Socijaldemokratske partije iznos od 51.707,17€, Nove srpske demokratije iznos 15.070,00€, Bošnjačke stranka iznos od 29.054,85€, Pozitivne CG iznos od 18.982,61€, Nove demokratske snage iznos od 12.376,03€, Građanske inicijative iznos od 12.781,68€, Demokratskog saveza u CG iznos od 8.311,22€, DEMOS-a iznos od 8.209,84€ i potraživanja ostalih (5) revidiranih subjekata iznos od 19.998,18€. Potraživanja se najvećim dijelom odnose na potraživanja od lokalnih samouprava, potraživanja po osnovu zakupnine poslovnih prostora, sporna potraživanja i ostala potraživanja.

Izvještaj pripremila:
Slavka Tomić, načelnica u Sektoru IV

Senator DRI
Rukovodilac Kolegijuma
Nikola N. Kovačević